

Datum
2013-03-12Diarienummer
2013-1712-2Mottagare
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

En tydligare organisation för Säkerhetspolisen (SOU 2012:77)

Sammanfattning

Säkerhetspolisen är mycket positiv till betänkandets förslag i sin helhet.

Säkerhetspolisen anser att polisorganisationskommittén i huvudsak har gjort en bra sammanfattande beskrivning av Säkerhetspolisens organisation, uppdrag och verksamhet.

Säkerhetspolisen har i remissvaret på betänkandet En sammanhållen svensk polis (SOU 2012:13) välkomnat och tillstyrkt förslaget att myndigheten ska ombildas till en fristående myndighet. I det nuvarande betänkandet vidareutvecklar kommittén de förvaltnings- och verksamhetsmässiga skälen för ombildningen. Säkerhetspolisen instämmer i dessa överväganden.

Säkerhetspolisen tillstyrker i allt väsentligt kommitténs förslag om Säkerhetspolisens organisatoriska ram, ledningsform, anställningar och samverkan och samarbete. Säkerhetspolisen kan konstatera att myndighetens synpunkter väl har beaktats under utredningsarbetet. Säkerhetspolisen har dock synpunkter på vissa av förslagen. Dessa synpunkter redogörs för nedan.

Insynsråd (7.3.3)

Säkerhetspolisen tillstyrker att det ska finnas ett insynsråd vid myndigheten. Ett insynsråd bidrar till att ge legitimitet till Säkerhetspolisens verksamhet genom medborgerlig insyn och att tillse att demokratiska värden upprätthålls. Ett insynsråd kan också ge säkerhetspolischefen värdefulla synpunkter och råd.

Vad gäller insynsrådets sammansättning tillstyrker Säkerhetspolisen också kommitténs förslag att nomineringen ska ske från riksdagens samtliga partier. Säkerhetspolisens anser dock att myndighetens verksamhet är sådan att antalet ledamöter bör begränsas till ett inte alltför stort antal.

Säkerhetspolisens uppdrag förutsätter att myndigheten bedriver en nära samverkan med andra myndigheter, däribland

Datum

2013-03-12

Diarienummer

2013-1712-2

försvarsunderrättelsemyndigheterna. Försvarens insynråd har dock inte insyn i försvarsunderrättelseverksamhet, militär säkerhetstjänst eller Försvarens nämnd för kvalificerade skyddsidentiteter (12 a § förordningen [2007:1266] med instruktion för Försvarens makt). Om insynen ges den omfattning som anges i förslaget skulle Säkerhetspolisens insynråd få insyn i verksamhet som Försvarens insynråd inte har rätt att få insyn i. Mot bakgrund bl.a. härav anser Säkerhetspolisen att insynrådets verksamhet ska begränsas så att den inte omfattar verksamhet som bedrivs i samverkan med försvarsunderrättelsemyndigheterna.

Vidare bör Säkerhetspolisens insynråd, liksom Försvarens insynråd, inte ha insyn i verksamhet som röjer namn och identitet för personer med kvalificerad skyddsidentitet. Det finns även starka skäl att undanta verksamhet där det förekommer uppgifter som gör att Säkerhetspolisens fysiska källor kan identifieras. Med hänsyn till de enskilda personerna är dessa uppgifter mycket skyddsvärda och kända endast för ett fåtal medarbetare vid Säkerhetspolisen. Säkerhetspolisen menar att insynrådets kunskap om denna typ av uppgifter inte kan ha någon avgörande betydelse för insynrådets verksamhet.

Säkerhetspolisen vill också peka på att förslaget inte gör någon skillnad på insyn i pågående respektive avslutade ärenden och att det inte heller belyser de eventuella konsekvenser och risker för medarbetare eller verksamheten som en insyn i pågående enskilda ärenden skulle kunna medföra. Det görs följaktligen inte heller någon avvägning mellan nyttan av en sådan insyn och eventuella risker och konsekvenser som en sådan insyn skulle kunna medföra. Säkerhetspolisen menar att myndighetens verksamhet är sådan att insynrådets möjlighet till insyn i pågående enskilda ärenden måste föregås av en analys och ett tydligt ställningstagande i frågan.

Säkerhetspolisen konstaterar vidare att enligt förslaget ska insynrådets medlemmar ha partipolitisk erfarenhet och vara nominerade av partierna i riksdagen. Medlemmarna är således sannolikt hämtade från en kategori av personer som själva kan komma att omfattas av Säkerhetspolisens personskyddsåtgärder. Den politiska förankringen gör också att de troligen möter många skyddspersoner i deras politiska uppdrag. Det bör mot den bakgrunden uppmärksammas att arbetet i insynrådet kan komma att ge medlemmarna kunskap om frågor som rör skyddspersonernas personliga förhållanden.

Utnämning av chefsbefattning (7.4.2)

Säkerhetspolisen tillstyrker kommitténs förslag att säkerhetspolischefen utser sina närmaste medarbetare på chefsnivå. Med hänsyn till myndighetens särart, anser dock Säkerhetspolisen att det kan finnas skäl att överväga om anställningen som biträdande säkerhetspolischef även fortsättningsvis bör förekomma och utses av regeringen.

Datum

2013-03-12

Diarienummer

2013-1712-2

Personalansvarsnämnd (7.4.7)

Säkerhetspolisen tillstyrker förslaget att Säkerhetspolisen ska ha en egen personalansvarsnämnd. Eftersom det beräknas bli få ärenden är det viktigt att Säkerhetspolisens personalansvarsnämnd även tar tillvara erfarenheter från Polismyndighetens personalansvarsnämnd. I syfte att nå en enad praxis i framförallt polisrelaterade ärenden kan en lösning vara att förtydliga kommitténs förslag att de två särskilt förordnade ledamöter som kommittén föreslår är två av de ledamöter som har utsetts till Polismyndighetens personalansvarsnämnd. Ett annat alternativ är att Polismyndigheten utser två ledamöter till Säkerhetspolisens personalansvarsnämnd.

Samverkan och samarbete (7.5.1)

Säkerhetspolisen tillstyrker de föreslagna författningsreglerade skyldigheterna att samarbeta med och biträda Polismyndigheten.

Säkerhetspolisen ställer sig även bakom kommitténs förslag att de två myndigheterna i samråd ska bestämma och fortlöpande utveckla formerna för samordningen och samverkan. Säkerhetspolisen delar kommitténs bedömning att myndigheterna gemensamt måste komma överens om en beslutsordning för extraordinära situationer när t.ex. ansvars- och ledningsfrågor är svåra att lösa.

Däremot anser Säkerhetspolisen att det är viktigt att det inte införs en författningsreglerad skyldighet att hålla Polismyndigheten underrättad om sådan polisverksamhet som Säkerhetspolisen bedriver och som kan påverka den verksamhet som Polismyndigheten ansvarar för. Säkerhetspolisen får idag uppgifter från utländska underrättelse- och säkerhetstjänster med förbehåll om hur uppgifterna får spridas. Det är viktigt att myndigheten kan upprätthålla dessa förbehåll. En författningsreglerad uppgiftsskyldighet kan därför skada Säkerhetspolisens relationer med utländska underrättelse- och säkerhetstjänster och inverka negativt på deras vilja att dela uppgifter. Huvudregeln ska dock vara att så långt som möjligt ska Säkerhetspolisen underrätta Polismyndigheten om sådan polisverksamhet som påverkar Polismyndighetens verksamhet.

Härutöver anser Säkerhetspolisen att det är oklart om kommitténs förslag om Säkerhetspolisens skyldighet att underrätta Polismyndigheten ska uppfattas som en sekretessbrytande regel (jämför 10 kap. 28 § offentlighets- och sekretesslagen [2009:400] som stadgar att sekretess inte hindrar att en uppgift lämnas till en annan myndighet om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning). Så som ovan påpekats anser Säkerhetspolisen att det inte ska införas någon sådan skyldighet och därför inte heller någon sekretessbrytande regel.

Säkerhetspolisen vill dock framhålla att det, liksom idag, kommer att finnas vissa svårigheter att utbyta uppgifter mellan de framtida myndigheterna Säkerhetspolisen och Polismyndigheten på grund av sekretessregler. Detta gäller särskilt inom ramen för underrättelseverksamheten och i de fall sekretess bedöms gälla till skydd för en enskilds förhållanden.

Datum

2013-03-12

Diarienummer

2013-1712-2

Konsekvenser för personalen (8.6)

Enligt Säkerhetspolisen är myndigheten idag funktionell arbetsgivare för personalen vid Säkerhetspolisen. Följande faktorer, varav flera är påtalade av kommittén, talar för detta. Säkerhetspolisen

- har en egen instruktion och ett eget regleringsbrev
- beslutar om sin egen organisation och om organisationens anställningar
- är angiven som arbetstagarnas anställningsmyndighet i Säkerhetspolisens beslut om anställning av den enskilde arbetstagaren (jmf. AD 1999 nr. 21)
- utövar s.k. arbetsgivaruppgifter såsom beslut om uppsägning, omplacering, beviljande av tjänstledighet eller beslut om förflyttningsskyldighet.

Säkerhetspolisen anser därför att det klart ska framgå i det fortsatta beredningsarbetet att Säkerhetspolisen är funktionell arbetsgivare.

Författningsförslag – Säkerhetspolisens instruktion

1–3 §§

Säkerhetspolisens uppfattning är att myndighetens uppdrag ska tydliggöras i myndighetens instruktion.

Säkerhetspolisen anser därför att det av instruktionen även ska framgå att Säkerhetspolisen ska leda och bedriva polisverksamhet för att

- motverka verksamhet som med trakasserier, hot, våld, tvång eller korruption syftar till att påverka det demokratiska statsskickets funktioner
- förhindra spridning, anskaffning och produktion av massförstörelsevapen.

Därutöver ska det även i instruktionen anges att Säkerhetspolisen ska fullgöra uppgifter enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627) och säkerhetsskyddsförordningen (1996:633) (jämför 3 § 1 i den nu gällande förordningen [2002:1050] med instruktion för Säkerhetspolisen). Att Säkerhetspolisen även ska fullgöra uppgifter enligt säkerhetsskyddslagen och säkerhetsskyddsförordningen framgår inte av den föreslagna 3 §.

10 §

Säkerhetspolisen anser att det inte behövs någon särskild reglering av underrättelser till den nationella operativa avdelningen inom Polismyndigheten då den föreslagna 7 § omfattar hela Polismyndigheten. Se även Säkerhetspolisens synpunkter under Samverkan och samarbete (7.5.1).

12 §

Säkerhetspolisen anser att det med den nuvarande utformningen av Registerkontrolldelegationen saknas skäl för Säkerhetspolisen att tillhandahålla

Datum

2013-03-12

Diarienummer

2013-1712-2

nämnden det stöd som anges i 11 § förordningen (2007:1141) med instruktion för Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden.

14 §

Säkerhetspolisen anser att formuleringen ”utländsk brottsbekämpande myndighet” är för begränsad och istället borde bytas ut till ”utländska myndigheter”.

26 §

Säkerhetspolisen önskar att regeringen tydliggör vad det föreslagna bemyndigandet för Säkerhetspolisen omfattar. Säkerhetspolisen uppfattar bemyndigandet som ett normgivningsbemyndigande att utfärda föreskrifter inom ramen för regeringens restkompetens. Säkerhetspolisen har dock svårt att se inom vilka områden myndigheten får utfärda föreskrifter med stöd av bemyndigandet. Föreskrifter om myndighetens organisation och inre verksamhet kan Säkerhetspolisen meddela med stöd av 4 § myndighetsförordningen (2007:515). Ett bemyndigande att föreskriva om säkerhetsskydd finns i säkerhetsskyddsförordningen. Därutöver anser Säkerhetspolisen det oklart om det föreslagna bemyndigandet t.ex. ger myndigheten stöd för att utfärda bindande föreskrifter för Polismyndigheten vad gäller ansvarsfördelningen för närskydd och distansskydd vid personskyddsinsatser.

Detta yttrande har beslutats av säkerhetspolischefen Anders Thornberg.